

ХУЛОСАИ

Кафедраи сотсиологияи факултети фалсафаи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ба диссертатсияи Назирова Марҳамат Назаровна дар мавзуи “Маориф дар низоми арзишҳо ва стратегияи ҳаётии ҷавонон (дар мисоли Тоҷикистон)” барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои сотсиологӣ аз рӯи ихтисоси 22.00.04 – Сохтори иҷтимоӣ, ниҳодҳо ва равандҳои иҷтимоӣ (Нусха аз суратмаҷлиси №4-и маҷлиси кафедраи сотсиологияи факултети фалсафаи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон аз 17.11.2021).

ИШТИРОК ДОШТАНД:

Мудири кафедраи сотсиология, н.и.ф., дотсент Мирон Ф.С., д.и.с., профессор Шоисматуллоев Ш., н.и.ф., дотсент Баҳромбеков В.А., муаллимони калон, н.и.ф. Комилова М.Д., н.и.ф. Насурова Б., н.и.с. Таваллоев М.Т., Абдуллоева М., Барфиев А., ассистентони кафедра Шоев Н.С., Бобохонова Н.З., Наҷмиддинзода М., Марамов Р.Д., Умаров Т.Х., Нурматова А.М., лаборант Салимова Ш.Т.

ШУНИДА ШУД: Муҳокимаи диссертатсияи номзатии аспиранти кафедраи сотсиологияи факултети фалсафаи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон Назирова Марҳамат Назаровна дар мавзуи “Маориф дар низоми арзишҳо ва стратегияи ҳаётии ҷавонон (дар мисоли Тоҷикистон)”.

ДАР БАРОМАДИ ХУД аспирант Назирова М.Н. мубрамияти мавзуёро асоснок намуда, мақсад ва вазифаҳои диссертатсияро муайян карда, асосҳои назариявӣ ва методологии корро тавсиф намуда, навгониҳо, нуктаҳои ба ҳимоя пешниҳодшаванда, аҳамияти назариявӣ ва амалии кори диссертатсиониро нишон дод.

БАРОМАД КАРДАНД: мудири кафедраи сотсиология, н.и.ф., дотсент Мирон Ф.С., д.и.с., профессор Шоисматуллоев Ш., н.и.с., муаллими калон Таваллоев М.Т., н.и.ф., муаллими калон Насурова Б.А. ва н.и.ф., муаллими калон Комилова М.Д.

Баромадкунандагон қайд карданд, ки диссертатсия дар маҷмӯъ мақсад ва вазифаҳои дарпешгузоштаи диссертантро ошкор намуда, дорои навгониҳо мебошад. Диссертатсия бо дараҷаи баланди методологӣ ва амалии таҳлили маориф дар низоми арзишҳо ва стратегияи ҳаётии ҷавонон дар ҷомеаи муосири Тоҷикистон фарқ менамояд. Ҳамаи пешниҳод ва нуктаҳои илмӣ, хулоса ва тавсияҳо асоснок буда, аз ҷиҳати назариявӣ ва амалӣ тасдиқ шудаанд, аҳамияти илмӣ доранд.

Баромадкунандагон қайд карданд, ки диссертатсия пас аз муҳокимаи аввал ҷиддӣ дида баромада шуда, коркард гардидааст. Ҳамаи баромадкунандагон диссертатсияро барои ҳимоя тавсия намуданд. Пас аз муҳокимаи диссертатсияи Назирова М.Н.

КАФЕДРАИ СОТСИОЛОГИЯ ҚАРОР БАРОВАРД:

1. Матни хулосаи дар зер овардашуда қабул карда шавад.
2. Диссертатсияи Назирова Марҳамат Назаровна дар мавзуи “Маориф дар низоми арзишҳо ва стратегияи ҳаётии ҷавонон (дар мисоли Тоҷикистон)” барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои сотсиологӣ аз рӯи ихтисоси 22.00.04 – Сохтори иҷтимоӣ, ниҳодҳо ва равандҳои иҷтимоӣ ба ҳимоя тавсия дода шавад.

ХУЛОСА

оид ба тадқиқоти диссертатсионии Назирова М.Н.

Мубрамияти мавзуи тадқиқот дар он зоҳир мегардад, ки дар ҷаҳони муосир рушди пайвастаи ҷомеа бидуни азхуд намудани арзишҳои гуногуни моддию маънавӣ, аз ҷумла, донишу таҷриба, таълиму тарбия, фарҳанги миллӣ ва анъанаҳои мероси ниёгон ғайриимкон мебошад. Аз ин рӯ, кишварҳои пешқадам бевосита ба рушди маориф ва сатҳу сифати таҳсилоти аҳоли тавачҷуҳи махсус зоҳир намуда, бо ин васила рушди дигар соҳаҳои ҳаёти ҷомеаро таъмин менамояд.

Дар шароити кунунӣ маориф ҳамчун як ниҳоди иҷтимоӣ дар раванди фаъолияти соҳаҳои гуногуни ҷомеа ва рушди иҷтимоӣ иқтисодии кишварҳо нақши ниҳоят муҳим мебозад. Низоми маориф дар ҳар даври замон ва марҳилаҳои гуногуни таърихӣ раванди иҷтимоишавии ҳар шахс ва маълумотнокии аҳолиро таъмин намуда, онҳоро барои фаъолияти мустақилона ва ҷамъиятӣ тайёр менамояд. Маориф яке аз соҳаҳои муҳимми ҳаёти иҷтимоӣ мебошад, ки аз фаъолияти он ҳолатҳои зехнӣ, маънавӣ ва фарҳангии ҷомеа вобаста аст.

Ба ҳамагон маълум аст, дар ҳар даври замон, бахусус дар ҷаҳони муосир соҳаи маориф пешрафти иҷтимоӣ иқтисодии ҷомеаро муайян мекунад. Айни замон маориф на танҳо омили муайянкунандаи рушди самараноки иқтисодӣ, балки омили муҳимтарини таҳкими сиёсати давлатӣ дар соҳаҳои гуногуни иҷтимоӣ кишварҳо ба ҳисоб рафта, нақши он пайваста бо рушди сармояи инсонӣ меафзояд. Аз ин рӯ, вазифаи асосии соҳаи маорифи кишвар ташаккули шахсияти озод, яъне шахси аз ҷиҳати маънавӣ, ақлонӣ ва ҷисмонӣ рушддефта буда, рушди сармояи инсонӣ аз он вобаста мебошад.

Аҳамияти мавзуи кори илмӣ–тадқиқотӣ дар он аст, ки рушди соҳаи маориф ва арзишҳои он дар самти маърифатнок гардидани ҷомеа, бахусус насли ҷавон масъалаи актуалӣ буда, дар раванди ҷаҳонишавӣ, ки имрӯз ба соҳаҳои гуногуни зиндагӣ таъсир мерасонад, соҳаи маориф яке аз паҳлуҳои муҳимми он ба ҳисоб меравад. Маориф маҳз тавассути вазифаҳо ва принципҳои худ дар ташаккули ниҳодҳои иҷтимоӣ ҷомеа ва ташаккули мутақобилаи ҳар шахс нақши муҳим дорад. Он ягона муассисаи иҷтимоӣ мебошад, ки муносибатҳои ҷомеаро таъмин намуда, омили асосии фаъолияти кишварҳои гуногуни ҷомеа махсус меёбад ва маҳз

ба воситаи маориф дар байни табақаҳои ҷомеа табодули донишу иттилоот амалӣ мегардад.

Асосҳои методологии тадқиқоти диссертатсионӣ. Асосҳои назариявӣ ва методологии таҳқиқотро натиҷаи корҳои илмӣ-тадқиқотӣ ва назарияҳои асосии иҷтимоии олимону донишмандони ватанию хориҷӣ доир ба арзишҳои маориф ва стратегияи ҳаётии ҷавонон, монографияҳо, маводҳои дар матбуоти даврӣ чопгардидаи соҳаи маориф ва ҷавонон, ҳисоботҳои сохторҳои давлатӣ ва захираҳои интернетӣ ташкил медиҳанд. Дар таҳқиқоти мазкур усулҳои умумии илмӣ ва усулҳои хоси илмҳои сотсиологӣ, инчунин усулҳои таҳлили таърихӣ, таҳлили омӯрӣ, вазифавӣ, муқоисавӣ, баҳогузорӣ ва пешгӯӣ мавриди истифода қарор дода шудаанд. Ҳамзамон, дар раванди таҳқиқот усулҳои миқдорӣ ва сифатӣ истифода гардидаанд, ки барои баррасии паҳлуҳои гуногуни масъалаи таҳқиқшаванда мусоидат намудаанд.

Заминаҳои эмпирикии тадқиқоти диссертатсиониро тадқиқотҳои сотсиологӣ дар заминаи кафедраи сотсиологияи факултети фалсафаи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ва шӯбаи сотсиологияи Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон гузаронидашуда, инчунин маълумоти Агентии омили назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, санадҳои меъёрӣ-ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва далелҳои мансуб ба адабиёти илмии соҳа ташкил медиҳанд. Коркард ва таҳлили натиҷаҳои тадқиқотҳои сотсиологӣ гузаронидашуда, ки дар онҳо методҳои сотсиологӣ сифатӣ ва миқдорӣ истифода шудаанд, тавассути методҳои коркарди омӯрӣ ва барномаҳои махсуси компютерӣ ба амал бароварда шуд.

Соҳаи тадқиқот. Мавзӯ ва мазмуни диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси Шӯрои диссертатсионии 6D KOA-005 – 6D050100 Сотсиология барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои сотсиологӣ аз рӯи ихтисоси 22.00.04 – Сохтори иҷтимоӣ, ниҳодҳо ва равандҳои иҷтимоӣ мувофиқат менамояд.

Навгониҳои илмии тадқиқоти диссертатсионӣ. Ҳарчанд дар кишвар олимони соҳа дар самти маориф ва бахши ҷавонон тадқиқот бурдаанд, вале масъалаи арзишҳои маориф дар стратегияи ҳаётии ҷавонон ба таври алоҳида таҳқиқ нагардидааст ва омӯзиши масъалаи мазкур дар бахши иҷтимоии кишвар тадқиқоти нав мебошад. Навгонии илмии тадқиқот дар он ифода меёбад, ки бо истифода аз назарияҳои гуногуни олимону доир ба масъалаи мазкур тадқиқотҳо гузаронида шуда, арзишҳои маориф дар стратегияи ҳаётии ҷавонон муайян карда шудааст. Ба таври мушаххас навоварии илмии таҳқиқот чунин мебошад:

- дар асоси таҳлили ҷанбаҳои назариявӣ ва илмии арзишҳои маориф дар стратегияи ҳаётии ҷавонон нишон дода шуда, хусусиятҳои муҳими ин соҳа мавриди омӯзиш қарор гирифтаанд;
- мазмун ва моҳияти масъалаи тадқиқшаванда, тамоюл ва мушкилоти мавҷуда, ки бевосита ба стратегияи ҳаётии ҷавонон таъсир мерасонад таҳлил ва арзёбӣ гардидаанд;

- дар байни наврасону ҷавонон тадқиқоти сотсиологӣ гузаронида шуд, ки ҳадафи асосии он омӯзиши афкори ҷавонон доир ба таҳсилот, аниқтараш арзишҳои соҳаи маориф мебошад;
- мақсади асосии пурсиш муайян намудани аҳамиятнокии соҳаи маориф ё таҳсилот дар муҳити ҷавонони муосир; таҳлил намудани афкори ҷавонон оид ба мушкилоти худмуайянкунии касбии онҳо дар фаъолияти касбӣ; муайян намудани омилҳои зудҳаракатии иҷтимоӣ ва меҳнатии ҷавонон ва омӯхтани сатҳи омодагии ҷавонони синну соли гуногун дар фаъолияти касбӣ мебошад;
- дар асоси гузаронидани тадқиқотҳои сотсиологӣ афкори ҷомеа оид ба арзишҳои маориф ва маърифатнокии ҷавонон муайян гардида, майлу рағбати насли ҷавонро нисбати таҳсил дар муассисаҳои таҳсилоти миёна, миёнаи касбӣ ва олии мавриди омӯзиш қарор гирифтаанд.

Аҳамияти назариявӣ ва амалии таҳқиқот дар он ифода меёбад, ки дар он асосҳои назариявии соҳа мавриди омӯзиш қарор гирифта, вобаста ба он тадқиқотҳои сотсиологӣ гузаронида шудаанд. Аз ин рӯ, натиҷаҳои дар асоси тадқиқот бадастомадаро дар раванди таҳлилҳои илмию назариявӣ ва амалии бахши маориф ва стратегияи ҳаётии ҷавонон метавонанд васеъ истифода шаванд. Инчунин нуктаҳои муҳиме, ки дар тадқиқоти мазкур нишон дода шудаанд, дар раванди таълим дар бахши илмҳои гуманитарии муассисаҳои таҳсилоти миёна ва олии касбии кишвар мавриди истифода қарор гиранд.

Саҳми шахсии довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ. Саҳми шахсии муаллиф аз муайян намудани мақсад ва вазифаҳои таҳқиқот, объект ва мавзӯи он, таҳлили сарчашмаҳо, таҳия, коркард ва таҳлили ҳаматарафаи қори таҳқиқотӣ иборат мебошад. Муаллиф тайи фаъолияти чандсолаи илмии худ асосҳои назариявӣю методологӣ ва хулосаву натиҷагирӣҳои қори таҳқиқотии мазкурро мустақилона иҷро намудааст. Дар диссертатсияи мазкур натиҷаи тадқиқотҳои сотсиологӣ, ки дар байни донишҷӯён, магистрантон, докторантҳо аз рӯи ихтисос (PhD) ва омӯзгорони муассисаҳои таҳсилоти миёна ва олии касбӣ дар шаҳри Душанбе ба таври пурсишнома (анкета) нишон дода шудааст. Тадқиқоти сотсиологӣ дар мавзӯи “Арзишҳои маориф дар муҳити ҷавонони муосир” ва “Афкори ҷавонони муосир оид ба таҳсилот” гузаронида шудааст, ки ин бевосита саҳми худ муаллиф мебошад.

ТАВСИЯИ ДИССЕРТАТСИЯ БА ҲИМОЯ

Диссертатсияи Назирова М.Н. тадқиқоти илмии мустақилона ва пурра анҷомёфта ба ҳисоб рафта, аҳамияти назариявӣ ва амалӣ дорад, бо мубрамият ва навгониҳо фарқ менамояд. Мақсад ва вазифаҳо, ки диссертант дар назди худ гузоштааст, иҷро гардидаанд ва натиҷаҳою хулосаҳои бадастомада асоснок мебошанд. Натиҷаҳои илмӣ-назариявӣ ва амалии диссертатсия барои кормандони илмӣ муфид ва муҳим буда метавонанд. Муаллиф ҳангоми навиштани диссертатсия донишҳои амиқи таҳассусӣ, маҳорати истифодаи методҳои муосири таҳлилнамӣ,

қобилияти баланди мустақилона гузаронидани тадқиқоти илмиро нишон додааст. Корҳои нашрнамуда ва автореферати муаллиф мазмуну мундариҷаи асосии диссертатсияро инъикос менамоянд.

Диссертатсияи Назирова Марҳамат Назаровна дар мавзуи “Маориф дар низоми арзишҳо ва стратегияи ҳаётии ҷавонон (дар мисоли Тоҷикистон)” ба талаботҳои, ки ҚОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба диссертатсияи номзадӣ муқаррар намудааст, ҷавобгӯ буда, мазмуни он ба ихтисоси 22.00.04 – Сохтори иҷтимоӣ, ниҳодҳо ва равандҳои иҷтимоӣ мувофиқат менамояд.

ҚАРОР КАРДА ШУД:

1. Диссертатсияи Назирова Марҳамат Назаровна дар мавзуи “Маориф дар низоми арзишҳо ва стратегияи ҳаётии ҷавонон (дар мисоли Тоҷикистон)” қори илмӣ-тадқиқотии пурра анҷомёфта ба ҳисоб рафта, ба талаботҳои, ки ҚОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба диссертатсияи номзадӣ муқаррар намудааст, ҷавобгӯ мебошад.
2. Диссертатсияи Назирова Марҳамат Назаровна дар мавзуи “Маориф дар низоми арзишҳо ва стратегияи ҳаётии ҷавонон (дар мисоли Тоҷикистон)” барои дарёфти дараҷаи илмии номзоди илмҳои сотсиологӣ аз рӯи ихтисоси 22.00.04 – Сохтори иҷтимоӣ, ниҳодҳо ва равандҳои иҷтимоӣ ба ҳимоя тавсия карда шавад.

Мудири кафедраи сотсиологияи факултети
фалсафаи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон
номзоди илмҳои фалсафа, дотсент

Миров Ф.С.

Котиби маҷлис: ассистенти кафедра

Муҳаммадқодир Н.

